

Az eddig láthatatlan világ titkaiban kutat egy új szovjet műszer

A Szovjet Tudományos Akadémia egyik intézetének munkatársai, miközben elektronprojektor segítségével tanulmányozták a fémfelületek gázelnélését, érdekes képet figyeltek meg: gáznevelő szerves anyagok kisebb molekuláinak a szerkezeti felépítését.

Az etilénmolekulák a vetítőernyőn kettős folt alakjában jelentkeztek. Vizsgálva az ugyancsak két szénatomot tartalmazó etángáz,

amelyben a két szénatom csak egyes kötéssel kapcsolódik, a tudósok a vetítőlámpánál csak egy világos foltot figyeltek meg.

Tehát sikerült szemmel láthatóan megfigyelni a molekulák szerkezeti sajátosságait, amelyeket eddig csak közvetve állapítottak meg. Ezt a fontos tudományos eredményt csak szuperteljesítményű elektronoptikával érheték el.

Míg eddig az elterjedten használt 200 ezerszeres nagyítást adó elektronmikroszkóppal sikerült számos betegség titokzatosságát — a szűrhető vírusokat — felfedezni és az oxigén- vagy vízmolekuláknál ezerszer nagyobb óriásmolekulákat meglátni —, most az új műszerek segítségével az ember megláthatja a legparányibb molekulákat, a kristályrácsok szerkezetét, sőt az atomokat is.

Milyen szerkezetek ezek, amelyeknek segítségével az ember behatolhat egy eddig láthatatlan világba?

Ezek az úgynevezett szupermikroszkópok, amelyek milliószorosan nagyobb nagyítást adnak, most a szovjet tudományos intézetekben működnek.

Az egyik ilyen szupermikroszkópot elektronprojektorral (elektronikus vetítőlámpával) nevezték el.

Az ilyen műszerrel megfigyelhetők és tanulmányozhatók a ftalocianin, antracén, oxigén és számos más anyag molekulái, valamint a nehezen olvadó fémek felületei. Egy alkalommal sikerült megfigyelni az egyes báriumatomokat. Az elemet előzőleg finom por alakjában türe helyezték.

Az ionprojektor az elektronprojektorhoz képest ugyanazzal a nagyítással a tárgyról sokkal élesebb képet ad.

A sertésenyésztés és a hizlalás problémái a tápéi Ady Endre Tsz-ben

Termelőszövetkezeteinkben most az általános érdeklődés elsősorban a fehér-húsertések felé fordult. A válogatás külföldiek is ezt kedvelik jobban. Sok helyen tapasztalható, hogy valósággal irtják a jó hazai fajtajú disznókat is a fehér-húsertések miatt. A dolog azonban sokkal bonyolultabb, mintsem gondolnánk. Eppen erről beszélgettünk a minap idős Bálint Jánossal, a tápéi Ady Endre Tsz sertésenyésztőjével, meg Kurai Sándor brigádfőnökével. Elmondották, hogy az ő szövetkeztük is az elsők között határozta el, hogy egyszerűen meghizlalják a fekete szőrű berkshire kocákat, s helyettük fehér húsanyagát vásárolnak. Mielőtt azonban megállapítanánk, hogy jó volt-e a döntés, avagy sem, helyes, ha megvizsgáljuk a tsz sertésenyésztésének eddigi helyzetét.

Kevés a hízó

Az ideai termelési terv szerint a mostani berkshire fajtajú szaporulatból 64 darabot akarnak meghizlálni. 16 már korábban elment, 17 hízó pedig most kerül átadásra. A többi majd az őszi falkával megy el. Ha figyelembe vesszük, hogy a közös aklokban hizlalt sertésekből 5,7 hold földre jut csupán egy hízó, akkor látjuk, hogy bizony — mint kezdetben — hiba van az eddigi számítás körül.

Talán azt tekinthetnénk a legideálisabb állapotnak, ha már legalább egy-két hold szántóföldre egy meghizlalt sertés jutna évente. Az Ady Endre Tsz sem tudta ezt biztosítani eddig, jelenleg sincs meg a feltétele annak, hogy a közösség ezt a célt mihamarabb elérje. Hogy miért? Bálint János bácsi ezt így magyarázza meg:

— Összel édesmindannyian azon igyekszünk, hogy minél több kukoricát, meg más takarmányt szétoszthassunk. Azért, mert kell a pénz és ahhoz pedig úgy lehet hozzájutni leginkább, hogy elereszt az ember egy pár mázsa kukoricát, árpát. A többin, ami marad, meg egyénileg hizlalgatunk. Először levágásra, s ha futja, eladásra is. Bár egyénileg is jobbnak tartjuk a süldőnevelést. Vannak tagtársai-

ink, akiknek két egyéni kocájuk is van. Felnevelik a malacokat, aztán hizlalóknak továbbadják egyéneknek. Van, aki tán tizenötöt is elad egy esztendőben.

A sertésenyésztés még egyéni

Tehát itt a sertésenyésztés, a hizlalás a szövetkezeti viszonyok között is csaknem tíz éven keresztül megmaradt egyéneknek. Hűbelebalások lennének, ha azt gondolnánk, hogy egyetlen varázsütéssel meg lehet ezt változtatni, de mégis változtatni kell itt is, máshol is, ha nem akarjuk, hogy húsporból éljen a közönség.

A tsz sertésfiatlokat látva meglepődéssel tapasztalhatjuk, hogy a húsas kocatörzs igen szép. A fiatalok és választási átlag rendszeresen 10 körül, inkább felette mozog. Ez azt jelenti, hogy a tsz más szervezettebb gazdálkodási viszonyok között már most évi átlagban mintegy 400 süldőt nevelhetne fel, s állíthatna hízóba. Ez pedig legalább 800 ezer forintot jelentene a közösségnek. Ha tehát a takarmánygabonaféleket nem osztanak szét munkacsoportokra, hanem a közösen hagyják, csak a hízott sertések árából több mint 20 ezer forint jövedelemhez juthatnának a tagok személyenként. Ennek az összegnek pedig még a felét sem tudják kiárulni a háztájijából eladott süldőkből, különösen nem az ősszel eladott takarmányféllekből, amikor tudvalevően igen alacsonyok az árak.

Kicszerűlik a törzsállományt?

Ezeket a hátsó indítékokat nem látva határozta el most a tagság a törzsállomány kicszerűsítését. Mondván, hogy a fehér-húsertés rövididejű alatt nagyobbra nő. Azt azonban nem vették figyelembe, hogy nem ugyanazon feltételek és ráfordítás mellett, mint a berkshire fajta, mely köztudomásúan a húsipar számára az egyik legjobb tömegáru. A fehér-húsertés erősen érzékeny az ápolásra és az épületek szakszerűségére, a hőmérsékletre egyaránt. A belőlük származó többletjövedelem csak akkor érhető el, ha az összes gazdasági és tenyésztési

feltételek minden vonatkozásban biztosítottak. Ezt számos járásbeli tsz sokéves tapasztalata is bizonyítja.

Helyesebb lenne tehát, ha a tápéi Ady Endre Tsz tagjai ezeket a szempontokat is figyelembe vennék, mielőtt esetleges anyagi kár érné őket. Jelenlegi épületeiket is bizony csaknem teljesen le kellene bontani és újjáépíteni ahhoz, hogy fehér húsú sertéseket nevelhessenek. Mert való igazság az, hogy »erődökben« vashétköz, téglából épített kucikákban nem lehet ezeket a kényes, de máskülönben hálás jószágokat felnevelni.

Szóval tehát arra a közös nevezőre juttottam én két új ismerőssel, hogy ami a sertés hizlalást illeti, a hibát nem a fajtlábat kell keresni csupán, hanem a számításban, aztán jöhet a jó fajta helyett a még jobb.

(csepi)

A dolgozó, művelt, öntudatos ifjúságért

Nagy és szép munkát vállalt magára a KISZ Központi Bizottsága. Alapos és sokoldalú vita után — amely vitában részt vettek tekintélyes párttagok, tudósok, pedagógusok, írók stb. — elfogadta és nyilvánosságra hozta az ifjúság eszmei-politikai nevelésének irányelveit. A kivételes jelentőségű dokumentum nemcsak fontos útmutatás, hanem egyben izgalmas olvasmány is.

Az ifjúság nevelése önmagában nem véletlenül foglalkoztatja állandóan a közvéleményt, különösen a legutóbbi esztendőben. Sok vita folyt és folyik jelenleg is az újságokban, az iskolákban, a családokban, a fiatalok felfogásáról, magartásáról, öltözködéséről. Sok esetben azonban csak a hibák kerültek felszínre, mintha a párt és a KISZ nevelésének alig volna említésre méltó eredménye. Pedig ez nem így van. A magyar ifjúság — így ahogy van — ma már olyan messze jár a kapitalista társadalmak ifjúságától, hogy azzal egy napon sem lehet említeni. Amerikában az egyébként is elterjedt bűnözés még nagyobb méreteket ölt az iskolai vakációk megkezdődésével. Nálunk ugyanakkor a rosszulindult sem állíthatja, hogy leányaink és fiaink kapitalista életszemléletűek lennének.

Már maga az a tény azonban, hogy a KISZ Központi Bizottsága kibocsátotta az irányelveket, illetve szükségesnek látta ezek közzétételét, mutatja, hogy még sincs minden rendben az ifjúság szocialista nevelése körül. Eppen ezért kellett megalkotni ezt az előre mutató okmányt, mert csak a kezdeti lépéseket tettük meg ezen a téren. A szegedi KISZ-bizottság — hasonlóan az ország más KISZ-szervezeteihez — komoly erőfeszítéssel tett a kommunista öntudat kialakítása érdekében. Az ellenforradalom leverése után 450–500 állandó résztvevővel sikeresen működött városunkban az Ifjúsági Akadémia, körülbelül ugyanennyien vettek részt a KISZ politikai körök és a »Világterkép előtt« elnevezésű tanfolyam előadásain. Népesek voltak a »Kérdezz-felelek« esték és az egyetemeken lezajlott nyílt viták is hasznosnak mutatkoztak. A szegedi fiatalokban megnőtt az igény a tanulás, a művelődés iránt, amit az a tény is alátámaszt, hogy mintegy háromszázannak van színházi állandó bérlete és ugyanennyien csupán a Somogyi Könyvtárnak állandó olvasói.

Természetesen mindez nem elegendő. Ifjúságunk — bár már kiheverte az ellenforradalom erkölcsi és politikai zűrzavarának hatását — még sok kérdésre vár kielégítő választ. A most megjelent irányelvek éppen a még meglévő hiányosságokat akarják pótolni, ezért a helytől-lakozása, szépitése nélkül mutanok rá a legégetőbb tennivalókra. Mindenekelőtt két feladat vár megvalósításra. Az egyik — mint az irányelvek leszögezik — hogy a KISZ »részt vállaljon az egész ifjúságnak népköztársaságunk iránti hűségére nevelésében«, a másik pedig az, hogy »tagjait ifjúkommunistákká nevelje«. Mit jelent az első feladat végrehajtása? Mindenekelőtt azt, hogy a dolgozó emberek gyermekei meggyőződésből szeretik és követik a Magyar Szocialista Munkáspártot, boldogulásuk és jövőjük kiválóságát, továbbá szeretik szocializmust építő hazájukat, őszintén tisztelik a szocialista tábor államait, mindenekelőtt a felszabadított Szovjetuniót, rendszerünk legfőbb támaszát, és gyűlölik a nép ellenségeit. A KISZ-tagok ifjú kommunistákká nevelése pedig mindenekelőtt annyit jelent, hogy az ifjú »meggyőződésévé válik a szocialista világnézet, harcol annak teljes győzelméért, küzd a kommunista eszmétől, a párt politikájától eltérő minden helytelen és káros nézet ellen.«

Helyes és rendkívül fontos megállapítása a dokumentumnak, hogy a kommunista világnézetet igazán elsajátítani szocialista országban csak a marxizmus-leninizmus megvalósításáért vívott politikai és gazdasági harcban lehet. Annyit tesz ez, hogy a szocializmus építése érdekében végzett munka a kommunista nevelés legfőbb módszere. A szegedi KISZ-szervezetek e tekintetben is tettek egyet s mást. A fiatalok részt vettek a különböző takarékosság mozgalomban, elmentek a Hanságba csatornát ásni, társadalmi munkát végeztek a lakásépítkezéseknél, a körút csatornázásánál, a Földműves utca javításában és így tovább. A város dolgozóit kellemesen csodálták az egyetemistákban és középiskolásokban is, akik szintén szívvel-lélekkel vállalták szabadidejükben a közösség érdekében végzett munkát. A szegedi tapasztalatok is aláhúzták, illetve igazolták az irányelveknek azt a megállapítását: a fiatalokban él a vágy, hogy valami nagy dolgot, valami rendkívülit hajtsanak végre.

A szocialista hazafiság és a proletár nemzetköziség érzésének fejlesztését, a nacionalizmus elleni harcot a feladatok homlokterébe állítja a KISZ Központi Bizottsága. Nem véletlen ez. Az ellenforradalom ebben a kérdésben zavarta meg leginkább a fiatalok tisztánlátását. Világos tehát, hogy a KISZ-szervezeteknek még mindig elsősorú fontosságát kell tulajdonítani a burzsoá nézetek leküzdéséért folytatott harcnak. A nacionalista, irredenta nézetek, továbbá a »tisza demokrácia« és a hozzá hasonló jelszavak hangzatosabban azert káros és veszélyes, mert port hint a fiatalok szemébe és eltereli figyelmüket az osztályharcról. Már pedig népünk szerete diktálja, hogy ellen-ségünknek tekintsük mindazokat, akik szocialista hazánk ellen lépnek fel, bármilyen kenetteljesen és el-érzékenyítően tudnak is magyarul beszélni, ugyanakkor azonban testvéreinknek tekintsük a szocialista tábor országainak népeit, akik velünk azonos eszméket és célokat követnek, ha bármilyen is a bőrük színe, nemzetiségük és anyanyelvük. Itt Szegeden különösen fontos válaszolni a határokkal kapcsolatos kérdésekre, mert ezek fokozottabban foglalkoztatják az ifjúságot, mint máshol. Bátran, mindenkérdés nélkül meg szabad és meg is kell mondanunk a kételkedő, bizonytalanokdó, a kérdésben tisztán nem látó

fiataloknak: Magyarország — sajnos — a hitleri fasizmus utolsó csatlósaként fejezte be a második világháborút, vagyis szembenállt a náci csapatokat üldöző szovjet, román és bolgár katonai egységekkel. Ezért káros és igazságtalan lenne, ha ma határmódosítási követelésekkel állnánk elő, mert ebből a mi számunkra és a szomszédos baráti szocialista országok számára nem előny, hanem hátrány származnék. Csak viszonyunk megromlását okozná a szomszéd népekkel, de határmódosítást nem eredményezne. Nem a határok kérdése a legfontosabb, hanem az, hogy a dolgozó népé a hatalom és hogy a szomszédos testvéri országokkal együtt a jelenlegi határok között felépíthetjük a szocialista társadalmat. Ebből egyenesen következnek, hogy minél hamarabb győzedelmeskedjünk hazánkban és szomszédainknál a szocializmus, annál hamarabb veszítik el jelentőségüket a politikai határok.

Keményen kell az egész társadalomnak dolgoznia a fiatalok tudományos világnézetének kialakításáért is. Ezzel kapcsolatban a KISZ irányelvei leszögezik: »Türelmes, szíves, tapintatos felvilágosító munkát követelő eszmei harcban kell megszabadítani a fiatalokat a vallási ideológia szellemi korlátaitól.« A feladat nem újkeletű ugyan, azonban a KISZ Központi Bizottsága a »hogyanra« is választ ad. Nyomatékosan aláhúzza, hogy a vallásos ideológia elleni harcot a vallási érzület megsértése nélkül kell megvívni, mégpedig a tudomány erős és hatékony fegyverével. A nevelőmunkában és az egyházakhoz való viszonyban különbséget kell tenni a vallásosság és a vallási lepelben jelentkező politikai reakció között. Ez utóbbi ellen a KISZ-nek olyan kemény és kérelmetlen küzdelmet kell folytatnia, mint más reakciós nézetek és kísérletek ellen. Természetesen a vallásosság nem lehet akadály annak, hogy a dolgozó fiatalok egyetértésnek velünk az alapvető politikai kérdésekben, mint például a néphatalom védelmében, a béke megőrzésében és a szocializmus építésében. Eppen azért, mert küzdőtársainkunk tekintjük a KISZ-en kívül álló fiatalokat is, fontos, hogy az ateista propaganda választ adjon minden olyan kérdésre, amelyekre a fiatalok a vallásban keresnek választ. Szegeden hatványozottan szükség van erre, mert még sok fiatal elég mélyen vallásos. A KISZ a jövőben ezért fokozottabban és rendszeresebben kívánja ismertetni, népszerűsíteni a természettudományok eredményeit, s így a vallásos érzés megsértése nélkül pont-rontra meg tudja cáfolni a mai vallásos elképzeléseket.

Szép számmal akadnak még fiatalok Szegeden is, akik — hogy úgy mondjuk — teljesen gondatlanul, csak a manák szeretnének élni, lehetőleg kevés munkával és sok pénzzel. Közülük azonban sokan nem megrögzött hűlőgánok, hanem csak azért szeretik a léha életet, azért élnek a »csak egy nap a világ« hangulatában, mert eddig nem ébresztették fel bennük az élet igazi értelmét iránti érdeklődést, a tartalmasabb életre való törekvést, a jövőről való álmódosítást. De hát amit elmulasztottunk, azt lehet pótolni! A KISZ-fiatalok és a kommunistákkal együtt haladó fiatalok tömegeinek segítségével helyes útra terelhető a korán kisiklott életük zöme.

Az irányelvek hosszú időre megszabják az összes KISZ-szervezetek feladatait. Világos azonban, hogy ez a nagyon fontos munka, a jövő generáció szocialistává formálása csak a szülők, a pedagógusok, a munkatársak, az egész társadalom segítségével és közreműködésével valósítható meg.

Történelmi idők

1919
július
2

Folytatódik a szlovákiai területek kiürítése. A nyugati részeket ma befejeződött a csapatok visszavonása, Kelet-Szlovákiában még két napig tart. Ma délután került sor Kassa kiürítésére. Megrendítő volt a nép bűcsúja a Vörös Hadsereg-től. Mint a Magyar Távirati Iroda jelenti, a tanácsháza előtt hatalmas ünnepséget rendeztek a vörös katonák. A kassaiak szomorúan, a szeretet számos megnyilvánulása között köszöntek el tőlük. A kivonulókkal együtt távoztak a szlovák vörös katonák is nemcsak Kassáról, hanem a szlovák Köztársaság egész területéről. Kelet-Szlovákiából 8000, Zólyomból 1200 szlovák harcos csatlakozott a visszavonuló Vörös Hadsereghez. A Szlovák Tanácskormány Miskolcra költözött. A cseh imperialisták azonban keserve-

sen tapasztalták, hogy a kivonulás után is »... sok kommunista propagandát terjesztő agitátor« maradt Szlovákiában.

A franciák — a magyar ellenforradalmárok állandó értetlenségével küszködve — próbálják előkészíteni a Tanácsköztársaság elleni rohamot. Ennek érdekében különböző módokon próbálják nyugtatni a »hátszágot«, csendesíteni Szeged munkásságát. Ezért bocsájtották szabadon a június 16-án elfogott munkásvezetők közül a jobboldali szociáldemokratákat. Ezért jutott előrehaladott állapotba a kormány átalakításának terve. »Jelenlegi állandó elfoglaltságom, — úgy látszik — pár nap alatt megszűnik« — ilyen finoman tudatja Kelemen Béla azt, hogy túlzott reakciósságából táplálkozó népszerűtlensége miatt a franciák valószínűleg kidobják a kormányból.

A »nemzeti hadsereg« is készülődik, bár elég lassan. Ma ismételtelen meg kellett hosszabbítani a toborzási határidőt, ugyanis nincs elég jelentkező.